

การศึกษาการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล
ในวิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย

นางกมลรัตน์ เอิบสิริสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-505-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018638 147904968

A STUDY OF THE SUPERVISION OF STUDENT NURSING PRACTICES
IN THE COLLEGE OF NURSING, THE THAI RED CROSS
SOCIETY

Mrs. Kamonratana Urpsirisuk

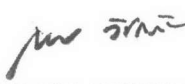
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-505-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล
ในวิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย
โดย นางกมลรัตน์ เอิบลิริสุข
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์

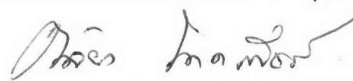
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชารักขัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช)

..... อ. วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กัลยา นาคเพชร)

กมลรัตน์ เอิบลิริสุข : การศึกษาการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัย
พยาบาลสภาการพยาบาล (A STUDY OF THE SUPERVISION OF STUDENT NURSING
PRACTICES IN THE COLLEGE OF NURSING, THE THAI RED CROSS SOCIETY).
อ.ที่ปรึกษา : ผศ.วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 237 หน้า. ISBN 974-581-505-5

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานและปัญหาในการนิเทศการฝึก
ปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสภาการพยาบาล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 569 คน
ได้แก่ หัวหน้าภาควิชา อาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างและแบบสอบถาม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

การนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศทุกคน
อาจารย์ส่วนใหญ่เคยได้รับการศึกษาหรืออบรม เกี่ยวกับการนิเทศมาแล้ว ในการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน
แต่ละครั้งอาจารย์ส่วนใหญ่รับผิดชอบนักศึกษาจำนวน 11-15 คน ลักษณะการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา
ส่วนใหญ่เรียนทฤษฎีจบแล้วจึงฝึกปฏิบัติงาน และฝึกปฏิบัติงานพร้อมกับเรียนทฤษฎี ลักษณะการนิเทศการฝึก
ปฏิบัติงาน อาจารย์นิเทศส่วนใหญ่ดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด อาจารย์นิเทศทุกคนมีการวางแผนในการนิเทศ
ลักษณะของแผน เป็นแผนระยะยาวตลอดการฝึกปฏิบัติงาน โดยมีอาจารย์ท่านอื่นเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผน
สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน ส่วนใหญ่พิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการฝึกปฏิบัติ มีการให้ความรู้ก่อน
การฝึกปฏิบัติงาน ระหว่างฝึกและหลังการฝึกปฏิบัติงานมีการควบคุมคุณภาพในการฝึกปฏิบัติงาน ผู้ที่ทำหน้าที่
ประเมินผลคืออาจารย์นิเทศ วิธีการประเมินผลส่วนใหญ่ใช้แบบฟอร์ม สำคัญของการประเมินได้แก่
ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาทฤษฎีของรายวิชาที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติ ทักษะในการปฏิบัติงาน และการมี
มนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

ปัญหาในการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน พบว่า สัดส่วนระหว่างอาจารย์ต่อจำนวนนักศึกษาขาด
ความเหมาะสม ไม่มีห้องเรียนให้นักศึกษาได้เรียน ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติสั้นเกินไป ปัญหาเกี่ยวกับ
ตัวนักศึกษา ได้แก่ นักศึกษาไม่มีความแม่นยำในทฤษฎี ไม่สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ และนักศึกษา
มีความเครียดขณะฝึกปฏิบัติงาน ปัญหาด้านอาจารย์นิเทศ จากการมองปัญหาของอาจารย์นิเทศ ได้แก่
เวลาในการหาความรู้เพิ่มเติมมีน้อย ส่วนนักศึกษาพยาบาล มองว่าอาจารย์นิเทศมีเวลาให้กับนักศึกษาน้อย
และอาจารย์ไม่มีการสร้างสัมพันธภาพกับนักศึกษา อาจารย์ติเตียนนักศึกษาต่อหน้าผู้อื่น ปัญหาในการสนับสนุน
การนิเทศการฝึกปฏิบัติงานจากฝ่ายบริการพยาบาล พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติงานตามที่
ศึกษามา แต่น้อยกว่าความคาดหวังของเจ้าหน้าที่ของสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ พลสวัสดิ์ เอิบลิริสุข
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C342535 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD : SUPERVISION/PRACTICES/NURSE STUDENTS

KAMONRATANA URPSIRISUK : A STUDY OF SUPERVISION OF STUDENT NURSING PRACTICES IN THE COLLEGE OF NURSING, THE THAI RED CROSS SOCIETY.

THESIS ADVISOR : ASST. PROF. VALAIRAT BOONSWASDI, 237 PP.

ISBN 974-581-505-5

The purposes of this research are to study of the supervision and problems of student nursing practices in The College of Nursing, The Thai Red Cross Society. 569 Samples are studied in this research, which consist of heads of subject department. supervisory nursing practices and nurse students. Structured interviews and questionnaires are major materials that are implemented for this study. The result of this research can be concluded as follows:

All supervisory lecturers are responsible for the supervisory nursing practices. A lecturer will take care about 11-15 students closely in each nursing practices. Nursing students will have practices after have already finished theories. Otherwise, students can study theories and have on the job training at the same time. The long-range plan will be planned by all supervisory lecturers, along with other lecturers. Information used in the plan will be considered from the objective of practices. The contents of the plan will give knowledge prior to, during, and post practice, as well as the quality control. Supervisory lecturers evaluate practices using questionnaires and forms. Major points of the evaluation are knowledge, understanding, practices, skill and relationships with colleagues.

Problems occurring during supervisory practices can be categorized as follows : The disproportion between lecturers and students. For instances, study rooms are insufficient and the practice period is too short. The problem concerning students: Students don't understand lessons well. They can't apply theories to practices. In addition, they have tension during practices. The problem concerning supervisory lecturers: In the lecturer's point of view, they don't have enough time to study or making research. On the other hand, students claims that supervisory lecturers pay less attention to students practice. Moreover, lecturers sometimes blame students in public. The problem concerning support in the supervisory practices from the nursing service department: Students can apply theory to practice, but less than the expectation of the personnel at the working units.

ภาควิชา บริหารการศึกษา

สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร

ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ *ทพ.ว. 10/10/10*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *0/10/10 พ.ว. 10/10*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำทาง ให้นำแนวคิด ตลอดจนให้กำลังใจ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษารวมทั้งท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้ และคำแนะนำอันมีค่ายิ่ง ตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้อำนวยการ วิทยาลัยพยาบาลฯ หัวหน้าภาควิชา คณาจารย์ทุกท่าน นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2, ปีที่ 3, ปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลสหประชาชาติไทย ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และกำลังใจที่สำคัญยิ่งจากครอบครัว คือ คุณสุรศักดิ์ เอิบลิริสุข ด.ญ.ธนพร ด.ญ.สิริกานต์ และ ด.ช.กฤษ เอิบลิริสุข

อนึ่ง ทุนการวิจัยครั้งนี้ บางส่วนได้รับจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณ ณ ที่นี้

กมลรัตน์ เอิบลิริสุข

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	5
การนำเสนอผลการวิจัย	10
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
การนิเทศการศึกษา	12
การนิเทศการพยาบาล	18
การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
3. วิธีดำเนินการวิจัย	35
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าภาควิชาเกี่ยวกับการนิเทศ การฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล	39
ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากแบบสอบถามการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา พยาบาล	46
ส่วนที่ 3 ข้อมูลจากแบบสอบถามการได้รับการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน ของนักศึกษาพยาบาล	123
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	176
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	176
วิธีดำเนินการวิจัย	176
สรุปผลการวิจัย	177
อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	185
รายการอ้างอิง	195
ภาคผนวก	198
ประวัติผู้เขียน	227

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและรับคืน.....	38
2. สถานภาพผู้รับการสัมภาษณ์.....	40
2.1 จำนวนรายวิชาที่แต่ละภาควิชารับผิดชอบนิเทศการฝึกภาคปฏิบัติ	41
3. สถานภาพของอาจารย์นิเทศก์.....	47
4. จำนวนรายวิชาที่อาจารย์นิเทศก์ต้องรับผิดชอบนิเทศการฝึกปฏิบัติของ นักศึกษาพยาบาล.....	52
5. จำนวนอาจารย์นิเทศก์ที่ได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับการนิเทศ...	54
6. ผู้ร่วมรับผิดชอบในการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของภาควิชา.....	56
7. จำนวนนักศึกษาที่อาจารย์นิเทศก์ต้องรับผิดชอบในการฝึกปฏิบัติงานแต่ ละครั้ง.....	58
8. หน้าที่รับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ที่ปฏิบัติงานนอกเหนือการนิเทศการฝึก ปฏิบัติงาน.....	60
9. ลักษณะการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล.....	62
10. ลักษณะการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน.....	64
11. จำนวนอาจารย์นิเทศก์ที่มีการวางแผนการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน.....	66
12. ผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน.....	68
13. ลักษณะการมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน.....	70
14. ข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน.....	72
15. ประเภทของแผนการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน.....	74
16. รูปแบบการให้ความรู้ ความเข้าใจที่นักศึกษาได้รับก่อนการฝึกปฏิบัติงาน	76
17. สารระของความรู้เกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานที่นักศึกษาได้รับก่อนการฝึก ปฏิบัติงาน.....	78
18. วิธีการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักศึกษา ระหว่างการฝึกปฏิบัติงาน.	80
19. จำนวนอาจารย์นิเทศก์ที่ให้ความรู้แก่นักศึกษาและประเภทของความรู้ที่ นักศึกษาได้รับภายหลังการฝึกปฏิบัติงานในแต่ละวัน.....	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20.	กิจกรรมการนิเทศที่อาจารย์ใช้ในการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานกับนักศึกษา พยาบาล.....	84
21.	การปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์ ในขณะที่ทำหน้าที่นิเทศการฝึกปฏิบัติ งาน.....	86
22.	วิธีการสนับสนุนการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลที่ดำเนินการโดย อาจารย์นิเทศก์.....	88
23.	วิธีการควบคุมคุณภาพในการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานที่ปฏิบัติโดยอาจารย์ นิเทศก์.....	90
24.	การปฏิบัติงานของนักศึกษา.....	92
25.	ลักษณะการมอบหมายงานที่ดำเนินการโดยอาจารย์นิเทศก์.....	94
26.	วิธีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ศึกษาพยาบาลที่ปฏิบัติโดยอาจารย์ นิเทศก์.....	96
27.	ผู้มีส่วนร่วมในการประเมินผล การฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล.....	98
28.	สาระสำคัญที่นำมาประเมินการฝึกปฏิบัติงาน.....	100
29.	วิธีการประเมินผลการศึกษาปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลที่ดำเนินการ โดยอาจารย์นิเทศก์.....	102
30.	ปัญหาการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของวิทยาลัยพยาบาลตามความเห็นของ อาจารย์นิเทศก์.....	105
31.	ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ที่นักศึกษาไปฝึกปฏิบัติงาน.....	107
32.	ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา.....	109
33.	ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์กับการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน.....	111
34.	ปัญหาในการวางแผนการฝึกปฏิบัติ.....	113
35.	ปัญหาในการให้ความรู้ขณะที่นิเทศการฝึกปฏิบัติงาน.....	115
36.	ปัญหาในการสร้างแรงจูงใจในการฝึกปฏิบัติงาน.....	117
37.	ปัญหาในการประเมินผลการศึกษาปฏิบัติงาน.....	119

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
38 . ปัญหาในการสนับสนุนการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน	121
39 . สถานภาพของนักศึกษาพยาบาล	124
40 . ลักษณะการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล	127
41 . ลักษณะการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานที่นักศึกษาได้รับ	129
42 . จำนวนนักศึกษาพยาบาลที่มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการฝึก ปฏิบัติงาน	131
43 . ผู้จัดโปรแกรมการให้ความรู้แก่นักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติงาน . .	133
44 . รูปแบบการให้ความรู้ ความเข้าใจที่นักศึกษาได้รับก่อนการฝึกปฏิบัติงาน	135
45 . สารระของความรู้เกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานที่นักศึกษาได้รับก่อนการฝึก ปฏิบัติงาน	137
46 . วิธีการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักศึกษาพยาบาลระหว่างการฝึกปฏิบัติ งาน	139
47 . จำนวนนักศึกษาที่ได้รับความรู้จากอาจารย์และประเภทของความรู้ที่ นักศึกษาได้รับ ภายหลังจากการฝึกปฏิบัติงานในแต่ละวัน	141
48 . กิจกรรมการนิเทศที่อาจารย์ใช้ในการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน	143
49 . วิธีการควบคุมคุณภาพในการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน	145
50 . การปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล	147
51 . ลักษณะการมอบหมายงานของอาจารย์นิเทศก์	149
52 . วิธีสร้างขวัญและกำลังใจ ที่นักศึกษาได้รับจากอาจารย์	151
53 . ผู้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล . .	153
54 . สารระสำคัญที่อาจารย์ประเมินผลการฝึกปฏิบัติงาน	155
55 . วิธีการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานที่นักศึกษาพยาบาลได้รับ	157
56 . ปัญหาการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของวิทยาลัยพยาบาล	160
57 . ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติงาน	162
58 . ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาพยาบาล	164

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
59.	ปัญหาด้านอาจารย์นิเทศก์.....	166
60.	ปัญหาในการสร้างแรงจูงใจในการฝึกปฏิบัติงาน.....	168
61.	ปัญหาในการให้ความรู้ ขณะฝึกนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน.....	170
62.	ปัญหาในการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงาน.....	172
63.	ปัญหาในการสนับสนุนการนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน จากฝ่ายบริการพยาบาล	174